

Управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації
Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

ПРАЦЕЮ ПОШАНОВАНІ

Упорядники: **Панасенко Ірина Миколаївна** – головний редактор газети «Педагогічна трибуна», член Національної спілки журналістів України;
Сукачова Наталія Михайлівна – методист Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, відмінник освіти України;
Шерстюк Любов Миколаївна – методист Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Рецензенти: **Медведєв Ігор Анатолійович** – в.о. ректора Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат наук з державного управління, доцент, член-кореспондент Академії педагогічних та соціальних наук (Російська Федерація, м. Москва);
Удовиченко Ірина Віталіївна – проректор Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук, доцент, відмінник освіти України.

Упорядники щиро вдячні всім управлінням, відділам освіти райдержадміністрацій, міськвиконкомів (міських рад), навчальним закладам за надану інформацію. Цей довідник – логічне продовження довідника «Педагогічний олімп Сумщини» і результат колективної праці педагогів Сумщини.

Працею пошановані. Довідник. – Суми: РВВ СОІППО, 2013. – 63 с.

У довіднику «Працею пошановані» вперше зібрано та структуровано інформаційні дані про освітян Сумщини: працівників дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних, позашкільних навчальних закладів; методичних установ, управлінь (відділів) освіти райдержадміністрацій, міськвиконкомів (міських рад); управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації; обласного управління з фізичного виховання та спорту; Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, вищих навчальних закладів, працівників профспілки, які за свою професійну діяльність нагороджені відомчими відзнаками III ступеня – нагрудними знаками: «Василь Сухомлинський», «Софія Русова», «А.С. Макаренко», «Петро Могила», «О.А. Захаренко», «І.Г. Ткаченко», «За наукові досягнення» Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Видання призначене для широкого кола читачів.

ЗМІСТ

Вступне слово.....	8
Нагрудний знак «Василь Сухомлинський».....	9
Сухомлинський Василь Олександрович	9
Біографічні відомості.....	9
Освітня Сумщина, нагороджені нагрудним знаком «Василь Сухомлинський».....	11
Петренко Світлана Віталіївна.....	11
Сироватська Любов Іванівна.....	11
Кірдіщева Людмила Михайлівна.....	11
Олійник Любов Михайлівна.....	11
Міщик Людмила Іванівна.....	11
Чумак Ірина Петрівна.....	12
Кайдаш Валентина Никифорівна.....	12
Полив'яна Ніна Степанівна.....	12
Внучкова Ганна Єгорівна.....	12
Данько Тетяна Іванівна.....	12
Ладинська Тетяна Миколаївна.....	13
Рожественський Олег Миколайович.....	13
Ніколаєва Катерина Володимирівна.....	13
Гриценко Іван Григорович.....	13
Демченко Людмила Павлівна.....	13
Донцова Ольга Іванівна.....	14
Мозгова Ганна Іванівна.....	14
Олех Анатолій Петрович.....	14
Резнік Ольга Михайлівна.....	14
Хохлов Дмитро Федорович.....	14
Прокопець Віктор Михайлович.....	15
Купреєва Нінель Миколаївна.....	15
Гайдай Олександр Сергійович.....	15
Мосієвська Наталія Миколаївна.....	15
Овсійко Микола Федорович.....	15
Шевченко Сергій Миколайович.....	16
Колісник Вікторія Миколаївна.....	16
Сударева Галина Федорівна.....	16
Удовиченко Ірина Віталіївна.....	16
Білик Валентина Федорівна.....	16
Артеменко Тетяна Іванівна.....	17
Грива Сергій Іванович.....	17
Громова Віра Іванівна.....	17
Сахарова Надія Павлівна.....	17
Склярєнко Людмила Миколаївна.....	17
Фегер Валентина Вікторівна.....	18
Харченко Олена Лукашівна.....	18
Хохлова Людмила Сергіївна.....	18

Щербина Валентина Іванівна.....	18
Стеценко Надія Вікторівна.....	18
Брень Григорій Васильович.....	19
Гузь Тетяна Іванівна.....	19
Карпенко Віра Анатоліївна.....	19
Котенко Людмила Петрівна.....	19
Чеховей Людмила Олександрівна.....	19
Юрченко Тетяна Олексіївна.....	20
Сова Любов Михайлівна.....	20
Мірошниченко Ольга Миколаївна.....	20
Харламова Людмила Миколаївна.....	20
Нагрудний знак «Софія Русова».....	21
Русова Софія Федорівна	21
Біографічні відомості	21
Освітняни Сумщини, нагороджені нагрудним знаком «Софія Русова».....	23
Герман Вікторія Василівна.....	23
Чашечникова Лариса Гнатівна.....	23
Рога Людмила Іванівна.....	23
Лукаш Ганна Дмитрівна.....	23
Адаменко Ганна Іванівна.....	24
Цимерман Ірина Леонідівна.....	24
Ковальчук Лариса Іванівна.....	24
Демченко Любов Іванівна.....	24
Феденко Олена Олексіївна.....	24
Матюшенко Лариса Яківна.....	25
Гордій Ніна Миколаївна.....	25
Бондар Любов Миколаївна.....	25
Ковтун Єлизавета Федорівна.....	25
Тоскуєва Лариса Миколаївна.....	25
Одержеховська Валентина Іванівна.....	26
Сопіна Лариса Миколаївна.....	26
Шрамко Людмила Михайлівна.....	26
Борисенко Тетяна Дмитрівна.....	26
Ворона Анастасія Матвіївна.....	26
Наливайко Олена Іванівна.....	27
Мартинчук Катерина Іванівна.....	27
Тихенко Лариса Володимирівна.....	27
Долгозв'язга Світлана Олександрівна.....	27
Істраніна Валентина Володимирівна.....	27
Піддубна Тетяна Іванівна.....	28
Нагрудний знак «А.С. Макаренко»	29
Макаренко Антон Семенович	29
Біографічні відомості	29
Освітняни Сумщини, нагороджені нагрудним знаком «А.С. Макаренко»....	32
Дісковський Віктор Іванович.....	32
Столбін Олексій Петрович.....	32
Вашуленко Микола Самійлович.....	32

Якименко Ніна Іванівна.....	33
Пирлик Ніна Михайлівна.....	33
Лазарев Микола Остапович.....	33
Лунін Павло Михайлович.....	33
Чайченко Надія Натанівна.....	33
Ісаєнко Микола Кузьмич.....	34
Лебедева Ольга Луківна.....	34
Собко Валентина Олексіївна.....	34
Пайманов Юрій Семенович.....	34
Мендель Костянтин Платонович.....	34
Іваній Володимир Степанович.....	35
Мандрико Тамара Василівна.....	35
Малимоненко Михайло Іванович.....	35
Лобач Єлизавета Володимирівна.....	35
Гончаров Василь Іванович.....	35
Гречаніченко Тетяна Михайлівна.....	36
Жук Антоніна Іванівна.....	36
Фомакін Леонід Борисович.....	36
Осінній Олександр Сергійович.....	36
Коваленко Сергій Петрович.....	36
Штика Юрій Михайлович.....	37
Бура Алла Миколаївна.....	37
Романченко Олександр Іванович.....	37
Нагорна Людмила Вікторівна.....	37
Шабаль Олександр Сергійович.....	37
Уколова Наталія Василівна.....	38
Власенко Віталій Федорович.....	38
Левченко Людмила Степанівна.....	38
Михайличенко Олег Володимирович.....	38
Матлахов Іван Михайлович.....	38
Ігнатова Олена Петрівна.....	39
Магальяс Ольга Миколаївна.....	39
Зайцева Ольга Миколаївна.....	39
Шаповал Любов Вікторівна.....	39
Богуш Валентина Казимирівна.....	39
Нагрудний знак «Петро Могила».....	40
Могила Петро	40
Біографічні відомості.....	40
Освітняни Сумщини, нагороджені нагрудним знаком «Петро Могила».....	42
Курок Олександр Іванович.....	42
Грובה Вікторія Павлівна.....	42
Брюховецький Іван Миколайович.....	42
Цикін Веніамін Олександрович.....	42
Сало Іван Васильович.....	42
Сікора Віталій Зіновійович.....	43
Михайлова Любов Іванівна.....	43
Поліщук Валерій Миколайович.....	43

Бугаєнко Валерій Васильович.....	43
Рудь Ніна Андріївна.....	43
Залога Вільям Олександрович.....	44
Єпіфанов Анатолій Олександрович.....	44
Тарасова Тетяна Борисівна.....	44
Корогод Галина Іванівна.....	44
Козлова Олена Григорівна.....	44
Лиман Федір Миколайович.....	45
Каліш Валентина Антонівна.....	45
Коваленко Ігор Миколайович.....	45
Кузнецова Галина Петрівна.....	45
Поліщук Світлана Анатоліївна.....	45
Ткаченко Олена Григорівна.....	46
Воїтелева Галина Олександрівна.....	46
Ковальчук Галина Василівна.....	46
Слінченко Лариса Володимирівна.....	46
Собко Валентина Олексіївна.....	46
Панченко Світлана Миколаївна.....	47
Литвин Ольга Миколаївна.....	47
Перлик Вікторія Володимирівна.....	47
Лазарєв Микола Остапович.....	47
Швачко Світлана Олексіївна.....	47
Кравцова Тетяна Миколаївна.....	48
Захаренко Олександр Антонович	49
Біографічні відомості.....	49
Освітняни Сумщини, нагороджені нагрудним знаком «О.А. Захаренко».....	52
Коляда Олександр Вікторович.....	52
Ляпкіна Надія Павлівна.....	52
Харламов Юрій Іванович.....	52
Нагрудний знак «І.Г. Ткаченко».....	53
Ткаченко Іван Гурович.....	53
Біографічні відомості.....	53
Освітняни Сумщини, нагороджені нагрудним знаком «І.Г. Ткаченко».....	57
Куций Віктор Васильович.....	57
Бондаренко Людмила Федорівна.....	57
Нагрудний знак «За наукові досягнення».....	59
Освітняни Сумщини, нагороджені нагрудним знаком «За наукові досягнення».....	59
Корогод Галина Іванівна.....	59
Куриленко Володимир Михайлович.....	59
Фільштинський Леонід Аншелович.....	59
Карінцев Іван Борисович.....	59
Курок Олександр Іванович.....	60
Бріжятий Олександр Володимирович.....	60
Курок Віра Панасівна.....	60

Проценко Іван Юхимович.....	60
Давиденко Галина Йосипівна.....	60
Дрозденко Катерина Семенівна.....	61
Марцинковський Володимир Альбінович.....	61
Нормативна база.....	62

Шановні колеги, дорогі читачі!

Учительська професія посідає особливе місце в нашому мінливому світі, адже вона – початок усіх професій. Змінюються умови й засоби виховання, та незмінним залишається головне призначення вчителя – навчити людину бути Людиною.

Педагог, учитель, вихователь – довірена особа суспільства, якій воно ввіряє найдорожче і найцінніше – дітей, свою надію, своє майбутнє. Доля дітей – у руках педагога, в його золотому серці.

Самовіддана праця, бездоганне виконання відповідальної місії, – усе це робить освітян людьми особливими. Педагог зобов'язаний бути яскравою, неповторною особистістю, носієм загальнолюдських цінностей, глибоких і різноманітних знань, високої культури.

Учительство Сумщини завжди славилось когортою педагогів, чиї серця належали дітям. Нащадки славної педагогічної спадщини Антона Семеновича Макаренка за результати своєї праці і відданість професії варті тих нагород, що ними пошановані державою.

У цій книзі вперше зібрано матеріали про освітян Сумщини: працівників дошкільних, загальноосвітніх, професійно-технічних, позашкільних навчальних закладів; методичних установ, управлінь (відділів) освіти райдержадміністрацій, міськвиконкомів (міських рад); управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації; обласного управління з фізичного виховання та спорту; Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти; вищих навчальних закладів, працівників профспілки, які нагороджені високими педагогічними відзнаками Міністерства освіти і науки, молоді і спорту України – нагрудними знаками «Василь Сухомлинський», «Софія Русова», «А.С. Макаренко», «Петро Могила», «О.А. Захаренко», «І.Г. Ткаченко», «За наукові досягнення».

Вони – не тільки наша гордість, а й приклад для колег, особливо молодих педагогів, адже тільки наполегливість, старанність, оволодіння новими технологіями, помножені на велику любов і повагу до дітей, дадуть позитивний результат у підкоренні нових професійних вершин.

Ігор МЕДВЕДЄВ,

в.о. ректора Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат наук з державного управління, доцент, член-кореспондент Академії педагогічних та соціальних наук (Російська Федерація, м. Москва)

Нагрудний знак «Василь Сухомлинський» – заохочувальна відзнака Міністерства освіти і науки України. Відзнаку названо іменем українського педагога Василя Сухомлинського.

Має третій (найвищий) ступінь серед відзнак, запроваджених Міністерством.

СУХОМЛИНСЬКИЙ ВАСИЛЬ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

Біографічні відомості

Народився Василь Сухомлинський 28 вересня 1918 року в селі Василівці Василівської волості Олександрійського повіту Херсонської губернії (тепер Онуфріївський район Кіровоградської області) у бідній селянській сім'ї. Тут минули його дитинство й юність. Як і решта селянських дітей, він учився в рідному селі, де в 1933 році закінчив семирічку. Влітку 1933 року мати провела молодшого сина – Василя до Кременчука. Спочатку Сухомлинський подався в медичний технікум, але незабаром пішов звідти, вступивши на робітничий факультет, достроково закінчив його і був прийнятий до педагогічного інституту. З 1935 р. почався педагогічний шлях В.О. Сухомлинського. У 17 років він став учителем заочної школи недалеко від рідного села. Перевівся до Полтавського педагогічного інституту на заочне відділення і закінчив його в 1938 році. Закінчивши інститут, Сухомлинський повернувся в рідні місця і працював викладачем української мови і літератури в Онуфріївській середній школі.

У 1941 році добровольцем пішов на фронт. У січні 1942 року молодший політрук Сухомлинський був важко поранений, захищаючи Москву. Тільки дивом залишився живий. Осколок залишився в його грудях назавжди. Після довгого лікування в шпиталі на Уралі він просився на фронт, проте комісія не могла визнати його навіть умовно здоровим для військової служби. Його призначили директором середньої школи в селищі Ува Удмуртської АРСР. Як тільки рідні місця були визволені, він повернувся на Батьківщину і став завідувачем районного відділу народної освіти. Проте, вже в 1947 році Сухомлинський просився назад до школи. У 1948 році Василь Олександрович став директором Павлиської середньої школи і беззмінно керував нею протягом 22 років до кінця своїх днів. У 1948 році це була звичайна, пересічна школа, до того ж ще й майже зруйнована за роки війни, знаменитою її зробив Сухомлинський.

Педагог, як і філософ, потребує десятиріч, щоб сформулювати свої світоглядні принципи, скласти педагогічні переконання. Багато років пішло на це і в Сухомлинського.

2 вересня 1970 року він помер у розквіті духовних сил і таланту.

Творчість

В.О. Сухомлинський – автор 41 монографії й брошури, більше 600 статей, 1200 оповідань і казок. У квітні 1970 року він закінчив роботу «Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості» – доповідь для захисту докторської дисертації. Усі праці Сухомлинського дають переконливе уявлення не тільки про різносторонність педагогічних підходів Сухомлинського, але й про цілісність всього його педагогічного мислення.

Твори В.О. Сухомлинського видані 53-а мовами світу, загальним тиражем майже 15 млн. примірників. Книга «Серце віддаю дітям» перекладена на 30 мов світу, витримала 54 перевидання. У період з 1945 по 1970 рр. надруковано 463 статті; у 1971-1986 рр. – 105 статей.

Найважливіші праці:

«Воспитание коллективизма у школьника» (1956 р.)

«Верьте в человека» (1960 р.)

«Праця і моральне виховання» (1962 р.)

«Воспитание личности в советской школе» (1965 р.)

«Моральні заповіді дитинства і юності» (1966 р.)

«Серце віддаю дітям» (1969 р., нагороджена Державною премією УРСР)

«Павлышская средняя школа» (1969 р.)

«Жива вода криниці» (1970 р.)

«Народження громадянина» (1970 р.) та ін.

Країни, де видавались твори В. Сухомлинського: Азербайджан, Вірменія, Білорусь, Грузія, Естонія, Казахстан, Киргизія, Латвія, Литва, Молдавія, Таджикистан, Татарстан, Узбекистан, Чувашія. А також: Англія, Болгарія, Іспанія, Китай, Монголія, Німеччина, Польща, Румунія, Угорщина, Фінляндія, Франція, Чехословаччина, Югославія, Японія.

У 1989 р. була створена Міжнародна асоціація прихильників Сухомлинського (у м. Марбург, НДР), а в 1990 р. – Українська асоціація Василя Сухомлинського, яка систематично проводить Всеукраїнські педагогічні читання, присвячені вивченню й впровадженню у широку педагогічну практику творчої спадщини видатного педагога.

З плином часу зацікавленість учених і вчителів життям та творчістю В.О. Сухомлинського зростає, поширюється в Україні й світі. Без його творчості не можна уявити сучасної гуманної педагогіки.

Нагороди та відзнаки

За свою педагогічну працю В.О. Сухомлинський нагороджений двома орденами Леніна, багатьма медалями Союзу РСР. З 1958 року Сухомлинський – член-кореспондент Академії педагогічних наук РРФСР, заслужений вчитель УРСР. У 1968 році йому було присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці. У тому ж році він обраний членом-кореспондентом Академії педагогічних наук СРСР.

На честь В.О. Сухомлинського випущена українська монета з серії «Видатні особистості України».

**ОСВІТЯНИ СУМЩИНИ, НАГОРОДЖЕНІ НАГРУДНИМ ЗНАКОМ
«ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ»**

Петренко Світлана Віталіївна, доцент кафедри математики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат фізико-математичних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.05.2005 р. № 167-к.

Сироватська Любов Іванівна, викладач зарубіжної літератури Сумського ліцею Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.11.2005 р. № 1112-к.

Кірдіщева Людмила Михайлівна, директор Лебединського педагогічного училища імені А.С. Макаренка.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.11.2005 р. №1231.

Олійник Любов Михайлівна, голова Сумського райкому Профспілки працівників освіти.

Посвідчення № 124, грудень 2005 р.

Міщик Людмила Іванівна, професор, завідувач кафедри Запорізького національного університету.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.03.2006 № 183-к.

Чумак Ірина Петрівна, учитель світової літератури і російської мови Шосткинської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 8 Шосткинської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.08.2006 р. № 967-к.

Кайдаш Валентина Никифорівна, директор Штепівського навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Лебединської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.02.2007 р. № 520-к.

Полив'яна Ніна Степанівна, учитель української мови та літератури Миропільського навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Краснопільської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.04.2007 р. № 389-к.

Внучкова Ганна Єгорівна, директор Козацької спеціалізованої школи I-III ступенів Конотопської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2007 р. № 820-к.

Данько Тетяна Іванівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Конотопської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 10 Конотопської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2007 р. № 820-к.

Ладинська Тетяна Миколаївна, учитель хімії Шосткинської загальноосвітньої школи I-III ступенів Шосткинської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2007 р. № 820-к.

Рождественський Олег Миколайович, учитель інформатики Сумської спеціалізованої школи I-III ступенів № 9 м. Суми.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.09.2007 р. № 937-к.

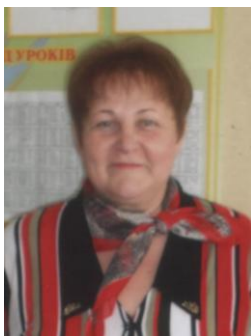
Ніколаєва Катерина Володимирівна, докторант Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат фізико-математичних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.10.2008 р. № 1119-к.

Гриценко Іван Григорович, Сумське обласне управління Комітету з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України, начальник управління, заслужений працівник фізичної культури і спорту України.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.12.2007 р. № 1504-к.

Демченко Людмила Павлівна, учитель української мови та літератури Недригайлівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Недригайлівської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2008 р. № 983-к.

Донцова Ольга Іванівна, практичний психолог Недригайлівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Недригайлівської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2008 р. № 983-к.

Мозгова Ганна Іванівна, заступник директора Сумської спеціалізованої школи I-III ступенів № 25 м. Суми.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2008 р. № 983-к.

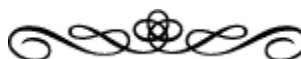
Олех Анатолій Петрович, учитель історії та економіки Конотопської спеціалізованої школи I-III ступенів № 3 Конотопської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2008 р. № 983-к.

Резнік Ольга Михайлівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Конотопської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 7 імені Григорія Гуляницького Конотопської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2008 р. № 983-к.

Хохлов Дмитро Федорович, директор Хотінської спеціалізованої школи I-III ступенів Сумської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2008 р. № 983-к.

Прокопець Віктор Михайлович, учитель історії
Конотопської спеціалізованої школи II-III ступенів № 2
Конотопської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 01.09.2008 р. № 1007-к.

Купресва Нінель Миколаївна, директор Сумської
спеціалізованої школи I-III ступенів № 10 м. Суми.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 08.10.2008 р. № 1119-к.

Гайдай Олександр Сергійович, учитель фізичної
культури Попівської загальноосвітньої школи I-III ступенів
Конотопської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 26.08.2009 р. № 803-к.

Мосієвська Наталія Миколаївна, учитель української
мови та літератури Свеської спеціалізованої школи
I-III ступенів № 2 «ліцей» Ямпільської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 26.08.2009 р. № 803-к.

Овсійко Микола Федорович, заступник начальника
відділу освіти виконавчого комітету Роменської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 26.08.2009 р. № 803-к.

Шевченко Сергій Миколайович, доцент кафедри прикладної екології Сумського державного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.09.2008 р. № 1027-к.

Колісник Вікторія Миколаївна, завідувач навчально-методичного відділу з ліцензування та атестації загальноосвітніх навчальних закладів Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2009 р. № 1195-к.

Сударева Галина Федорівна, старший викладач кафедри теорії та методики вищої професійної освіти Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2009 р. № 1195-к.

Удовиченко Ірина Віталіївна, проректор з науково-методичної роботи Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат педагогічних наук.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2009 р. № 1195-к.

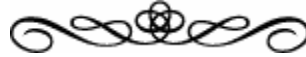
Білик Валентина Федорівна, учитель української мови та літератури Сумської спеціалізованої школи I-III ступенів № 29 м. Суми.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.02.2010 р. № 55-к.

Артеменко Тетяна Іванівна, учитель математики
Козацького навчально-виховного комплексу
«загальноосвітня школа I-III ступенів – дошкільний
навчальний заклад» Конотопської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 19.07.2010 р. № 298-к.

Грива Сергій Іванович, учитель трудового
навчання Шосткинської спеціалізованої школи
I-III ступенів № 1 Шосткинської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 19.07.2010 р. № 298-к.

Громова Віра Іванівна, учитель біології
Тростянецької спеціалізованої школи I-III ступенів № 2
Тростянецької районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 19.07.2010 р. № 298-к.

Сахарова Надія Павлівна, учитель початкових класів
Путивльської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 2
Путивльської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 19.07.2010 р. № 298-к.

Склярєнко Людмила Миколаївна, учитель
початкових класів Шосткинського навчально-виховного
комплексу: спеціалізована школа I-II ступенів – ліцей
Шосткинської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 19.07.2010 р. № 298-к.

Фегер Валентина Вікторівна, директор Басівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Сумської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.07.2010 р. № 298-к.

Харченко Олена Лукашівна, учитель історії Сумської спеціалізованої школи I-III ступенів № 25 м. Суми.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.07.2010 р. № 298-к.

Хохлова Людмила Сергіївна, учитель фізики Хотінської спеціалізованої школи I-III ступенів Сумської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.07.2010 р. № 298-к.

Щербина Валентина Іванівна, учитель української мови та літератури Жовтневої спеціалізованої школи I-III ступенів Білопільської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.07.2010 р. № 298-к.

Стеценко Надія Вікторівна, викладач світової літератури Лебединського педагогічного училища імені А.С. Макаренка.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 18.08.2010 р. №319-к.

Брень Григорій Васильович, учитель фізичної культури Охтирської гімназії Охтирської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.08.2011 р. № 373-к.

Гузь Тетяна Іванівна, учитель фізики Недригайлівської спеціалізованої загальноосвітньої школи I-III ступенів Недригайлівської районної ради

Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.08.2011 р. № 373-к.

Карпенко Віра Анатоліївна, викладач математики Роменського вищого професійного училища.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.08.2011 р. № 373-к.

Котенко Людмила Петрівна, учитель російської мови та світової літератури Сумської гімназії № 1 м. Суми.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.08.2011 р. № 373-к.

Чеховей Людмила Олександрівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Шосткинської спеціалізованої школи I-III ступенів № 1 Шосткинської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.08.2011 р. № 373-к.

Юрченко Тетяна Олексіївна, учитель світової літератури та російської мови Конотопської гімназії Конотопської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.08.2011 р. № 373-к.

Сова Любов Михайлівна, заступник директора з навчальної роботи Роменського коледжу Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.05.2012 р. № 172-к.

Мірошніченко Ольга Миколаївна, директор Ворожбянської загальноосвітньої школи I-II ступенів № 4 Білопільської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.03.2012 р. № 96-к.

Харламова Людмила Миколаївна, директор Сумського міського центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді.

Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.03.2012 р. № 96-к.

Нагрудний знак «Софія Русова» – заохочувальна відзнака Міністерства освіти і науки України. Відзнаку названо іменем українського педагога та громадської діячки Софії Русової.

Має третій (найвищий) ступінь серед відзнак, запроваджених Міністерством.

РУСОВА СОФІЯ ФЕДОРІВНА

Біографічні відомості

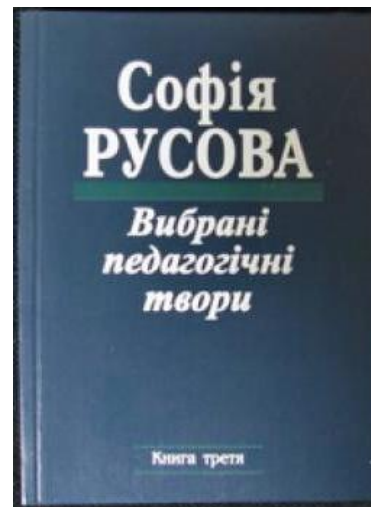
Народилася у французько-шведській родині. З 9 років жила у Києві, де закінчила гімназію й увійшла в українське патріотичне середовище Лисенків-Старицьких. З 1871 року, разом із сестрою Марією, заснувала в Києві перший дитячий садок і позашкільну освіту для дорослих. 1874-1876 рр. – у Санкт-Петербурзі була членом українського земляцтва, допомагала чоловікові в підготовці для видання «Кобзаря» Тараса Шевченка у Празі 1876 року. Згодом, на хуторі поблизу Борзни, працювала як повитуха й проводила культурно-просвітницьку роботу. Від 1879 року вчителювала в Олешні. Ув'язнена 1881 року за зв'язки з російськими революційними колами, відтоді постійно перебувала під поліційним наглядом. Часто переслідувана, змінювала місце перебування, проте всюди долучалася до громадської роботи, влаштовувала прилюдні народні читання, організовувала таємні школи. Від 1909 року – викладач і професор Вищих жіночих курсів та у педагогічному інституті в Києві. Співзасновниця і співробітниця педагогічного журналу «Світло» (1910-1914 рр.). У 1917 р. – член Української Центральної Ради.

У Міністерстві освіти (за гетьманату) очолювала департамент дошкільної та позашкільної освіти, була активною у дерусифікації шкіл, започаткуванні курсів українознавства, підготовці українських шкільних підручників, укладанні плану й програми єдиної діяльної (трудової) школи, яка повинна була мати національний характер і базуватися на теорії трудової школи. У 1920 р. – лектор педагогіки Кам'янець-Подільського державного українського університету, голова Української національної жіночої ради (до 1938 року). Від 1922 року в еміграції, з 1923 р. мешкала у Празі, професор педагогіки Українського педагогічного інституту імені Михайла Драгоманова.

Софія Русова – співробітник редакцій численних наукових і популярних журналів, українських і російських; автор праць, переважно, з педагогічних питань (зокрема дошкільного виховання), з літератури та мистецтва.

Найважливіші праці:

- «Початкова географія» (1911 р.)
- «Методика початкової географії» (1918 р.)
- «Дошкільне виховання» (1918 р.)
- «Перша читанка для дорослих, для вечірніх та недільних шкіл» (1918 р.)
- «Методика колективного читання» (1918 р.)
- «Єдина діяльна (трудова) школа» (1923 р.)
- «Теорія і практика дошкільного виховання» (1924 р.)
- «Дидактика» (1930 р.)
- «Сучасні течії в новій педагогіці» (1932 р.)
- «Роль жінки в дошкільному вихованні» (1934 р.)
- «Дещо про дефективних дітей» (1935 р.)
- «Мої спомини» (1937 р.)
- «Моральні завдання сучасної школи» (1938 р.)

Нею зроблено огляд української літератури в «Истории России в XIX ст.» (т. 4, 1908 р.), зокрема огляд творчості Григорія Квітки-Основ'яненка. Досліджувала драматичну творчість Спиридона Черкасенка, Олександра Олеся тощо, музику Миколи Лисенка та дитячу літературу.

У 2004 році, на замовлення Державного комітету з інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України, у серії соціально значущих видань, видрукувано книгу Софії Русової «Мемуари. Щоденник».

Найважливіші принципи педагогічної концепції Русової:

- гуманізм;
- демократизм;
- народність;
- природовідповідність;
- культуровідповідність;
- особистісно орієнтований підхід;
- соціальна обумовленість виховання;
- загальнолюдські цінності.

Центральне місце в багатогранній педагогічній спадщині вченої займає концепція української національної системи освіти і виховання. Ідея національного виховання – головна й визначальна в педагогічній концепції С. Русової, яка в методологічному плані набуває основної й найважливішої закономірності розвитку теорії й практики освіти, школи, виховання. У центрі педагогічної концепції вченої перебуває дитина з її природними задатками, здібностями, можливостями, талантами. Головне завдання виховання – забезпечення розвитку національної самосвідомості, загальнолюдської моралі; формування соціально зрілої, працелюбної, творчої особистості, здатної до свідомого суспільного вибору й збагачення інтелектуального, духовного, економічного, соціально-політичного й культурного потенціалу свого народу.

**ОСВІТЯНИ СУМЩИНИ, НАГОРОДЖЕНІ НАГРУДНИМ ЗНАКОМ
«СОФІЯ РУСОВА»**

Герман Вікторія Василівна, завідувач кафедри української мови Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат філологічних наук, доцент.

Посвідчення від 16.05.2005 р. №123.

Чашечникова Лариса Гнатівна, доцент кафедри математики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат педагогічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.05.2005 р. № 467-к.

Рога Людмила Іванівна, викладач дошкільної педагогіки та психології Лебединського педагогічного училища імені А.С. Макаренка.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.11.2005 р. № 1231-к.

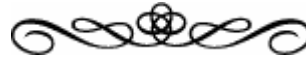
Лукаш Ганна Дмитрівна, голова Кролевецького райкому Профспілки працівників освіти.

Посвідчення № 65, грудень 2005 р.

Адаменко Ганна Іванівна, методист інформаційно-методичного центру управління освіти і науки Сумської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.08.2006 р. № 967-к.

Цимерман Ірина Леонідівна, старший викладач кафедри теорії та методики виховання Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.10.2006 р. № 1253-к.

Ковальчук Лариса Іванівна, завідувача Сумським дошкільним навчальним закладом (ясла-садок) № 2 «Ясочка» м. Суми.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2007 р. № 820-к.

Демченко Любов Іванівна, методист з дошкільного виховання методичного кабінету відділу освіти Охтирської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2008 р. № 983-к.

Феденко Олена Олексіївна, спеціаліст управління освіти і науки Сумської міської ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.08.2009 р. № 803-к.

Матюшенко Лариса Яківна, завідувача Сумським дошкільним навчальним закладом (ясла-садок) № 26 «Ласкавушка» м. Суми.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.08.2009 р. № 967-к.

Гордій Ніна Миколаївна, доцент Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 05.10.2009 р. № 934-к.

Бондар Любов Миколаївна, заступник директора Сумського обласного центру позашкільної освіти та роботи з талановитою молоддю.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.11.2009 № 862-к.

Ковтун Єлизавета Федорівна, старший викладач кафедри теорії та методики виховання Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2009 р. № 1155-к.

Тоскуєва Лариса Миколаївна, завідувача центром «Дозвілля» Сумського Палацу дітей та юнацтва.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.02.2010 р. № 47-к.

Одржеховська Валентина Іванівна, методист
Сумського палацу дітей та юнацтва.

Наказ Міністерства освіти і науки України від
08.02.2010 р. № 47-к.

Сопіна Лариса Миколаївна, головний спеціаліст
управління освіти і науки Сумської облдержадміністрації.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 09.02.2010 р. № 55-к

Шрамко Людмила Михайлівна, директор Сумського
спеціалізованого реабілітаційного навчально-виховного
комплексу: загальноосвітня школа І ступеня – дошкільний
заклад № 34 м. Суми.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 09.02.2010 р. № 55-к.

Борисенко Тетяна Дмитрівна, директор
навчально-виховного комплексу: школа І ступеня –
дошкільний навчальний заклад № 11 «Журавонька»
м. Суми.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 19.07.2010 р. № 238-к.

Ворона Анастасія Матвіївна, заступник
директора з навчальної роботи Лебединського
педагогічного училища імені А.С.Макаренка.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 19.07.2010 р. №298-к.

Наливайко Олена Іванівна, вихователь-методист
Сумського дошкільного навчального закладу (ясла-садок)
№ 26 «Ласкавушка» м. Суми.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 19.07.2010 р. № 238-к.

Мартинчук Катерина Іванівна, заступник директора
Сумського обласного центру позашкільної освіти та роботи з
талановитою молоддю.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 13.09.2010 р. № 366-к.

Тихенко Лариса Володимирівна, директор
Сумського обласного центру позашкільної освіти та роботи з
талановитою молоддю, кандидат педагогічних наук,
заслужений працівник освіти України.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 13.09.2010 р. № 366-к.

Долгозвяга Світлана Олександрівна, заступник
директора з навчально-виховної роботи Улянівського
навчально-виховного комплексу: загальноосвітня школа
I-III ступенів – дошкільний навчальний заклад Білопільської
районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту
України від 13.03.2012 р. № 96-к.

Істраніна Валентина Володимирівна, завідувач
Стецьківського дошкільного навчального закладу «Веселі
зайчата» Стецьківської сільської ради Сумського району.

Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту
України від 13.03.2012 р. № 96-к.

Піддубна Тетяна Іванівна, завідувач Сумського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) № 7 «Попелюшка».

Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 13.03.2012 р. № 96-к.

Нагрудний знак «А.С. Макаренко» – заохочувальна відзнака Міністерства освіти і науки України.

Відзнаку названо іменем українського педагога і письменника, одного із засновників системи дитячо-підліткового виховання.

Має третій (найвищий) ступінь серед відзнак, запроваджених Міністерством.

МАКАРЕНКО АНТОН СЕМЕНОВИЧ

Біографічні відомості

Антон Семенович Макаренко народився 13 березня 1888 року в місті Білопілья Харківської губернії (нині районний центр Сумської області). Батько був робітником у вагонних залізничних майстернях. У 1895 році семирічного Антона віддали в двокласне початкове училище. У січні 1901 року сім'я Макаренка переїхала до м. Крюків. Макаренко став учнем Кременчуцького чотирикласного міського училища. У 1904 році Антон Макаренко закінчив Кременчуцьке міське училище на «відмінно». У серпні 1904 року (у 16 років) Макаренко став слухачем однорічних педагогічних курсів при Кременчуцькому міському училищі, де готували викладачів початкової школи. Навесні 1905 року Макаренко успішно закінчив курси й отримав свідоцтво, що давало право викладати в початковій школі. 1 вересня 1905 року (у 17 років) Макаренко почав працювати в Крюківському двокласному залізничному училищі вчителем російської мови, малювання і креслення. 1 вересня 1911 р., за розпорядженням інспектора народних училищ Херсонської губернії, Антон Макаренко був переведений у залізничне училище на станції Долинська, вихователем в учнівський гуртожиток.

У серпні 1912 р. А.С. Макаренко вступив до вчительського інституту в Полтаві, у липні 1917 р. закінчив його з золотою медаллю. Після закінчення інституту Макаренко став учителем Полтавського вищого початкового училища, у якому пропрацював до кінця 1917 р. У грудні 1917 р. він переїхав до м. Крюків. У 1918 р. Антон Семенович повернувся до Крюківського залізничного училища, яке в 1917 р. реорганізовано у Вище початкове училище. Як директор Антон Семенович пропрацював там до осені 1919 року. У серпні 1919 р., коли Крюків захопили білогвардійці, Антон Семенович переїхав до Полтави, де став завідувачим початкової школи.

У вересні 1920 р. Антон Макаренко прийняв пропозицію Полтавського відділу народної освіти організувати та очолити колонію для безпритульних і неповнолітніх правопорушників. У 1921 р. Макаренко ставить питання про присвоєння колонії імені Максима Горького. У 1923 р. у Полтавській газеті

«Голос праці» з'явилася стаття Антона Макаренка «Колонія імені Горького», а в другій книжці полтавського журналу «Новими стьобаннями» («Новими стежками») – стаття «Досвід освітньої роботи в Полтавській трудовій колонії імені М. Горького». У листопаді 1924 р. закінчилося відновлення садиби Прочуханці, де розмістилася колонія. До літа 1925 р. у колонії було 140 вихованців – 130 хлопчиків і 10 дівчаток. У 1926 р. А.С. Макаренко виступив з доповіддю «Організація виховання важкого дитинства» на Всеукраїнській конференції дитячих містечок. Доповідь справила велике враження на учасників зборів. 9 травня 1926 р. Антон Семенович, разом із 4 вихователями і 11 вихованцями, виїжджає в Куряж. 15 травня 1926 р. колектив колонії імені М. Горького прибув до Куряжа в повному складі. Влітку 1927 р. Макаренко почав працювати в новоорганізованій Харківській трудовій комуні ім. Ф.Е. Дзержинського. У листопаді – призначений начальником комуні. 14 березня 1928 р., на засіданні секції соціалістичного виховання Українського НДІ педагогіки, прийнята резолюція, що засуджувала виховні методи Макаренка. 3 вересня 1928 р. Макаренко був звільнений з посади завідувача колонії імені М. Горького. 1929-1936 рр. в основному пов'язані з роботою Антона Семеновича в комуні імені Ф.Е. Дзержинського. Осердям колективу комунарів стали 60 вихованців колонії, направлених у комуну ще в 1927 році. Пізніше, після відбуття Антона Макаренка з Куряжа, до них приєдналися ще близько 100 «горьківців». У 1927-1929 рр. комунари працювали в деревообробній майстерні і в кузні. 1 липня 1930 р. комуна перейшла на повну самоокупність.

У 1932 році побачила світ перша книга Макаренка «Марш 30-го року».

У 1933-1935 рр. виходить у світ «Педагогічна поема».

Вересень 1935 р. – Макаренко призначений на посаду помічника начальника відділу трудових комун Народного комісаріату внутрішніх справ УРСР. 10.10.1936 р. Антон Семенович бере на себе завідування колонією в Броварах (поблизу Києва), що тимчасово залишилася без керівника. 1937 року Макаренко переїздить до Москви. Тоді ж виходить «Книга для батьків», у 1938 році – книга «Прапори на баштах».

Антон Семенович Макаренко раптово помер 1 квітня 1939 року в приміському потязі на станції Голіцино, за 40 км на захід від Москви.

Теорія про колектив

Антон Семенович Макаренко – один із найвідоміших педагогів, який збагатив світову педагогіку власним доробком у теорію виховання. У своїй педагогічній роботі А.С. Макаренко виходив з такого положення: «Відповідальність перед дітьми – це відповідальність перед історією; сьогоднішні діти – завтрашня історія, завтрашнє майбутнє людства, нашої великої справи». Він створив два взірцевих педагогічних заклади – колонію ім. М. Горького («Педагогічна поема»), комуну ім. Ф. Е. Дзержинського («Прапори на баштах», «Марш 30-го року»). Тисячі правопорушників, дітей без нагляду не тільки підняв «з дна» життя, але й повернув у суспільство, виховав їх громадянами Вітчизни.

А.С. Макаренко розробив теорію дитячого колективу, розкрив основні його ознаки, визначив стадії його розвитку, шляхи формування і методику використання виховних можливостей. Згідно вчення Макаренка, характерними

ознаками стилю життя й діяльності дитячого колективу є: почуття власної гідності, здатність до орієнтування, почуття захищеності, здатність до гальмування, звичка поступатися товаришеві, єдність колективу. Працюючи зі специфічним контингентом, видатний педагог приділяв велику увагу розумовому вихованню дітей і підлітків, а також удосконаленню педагогічного процесу в школі, поліпшенню навчально-виховної роботи. А.С. Макаренко завжди попереджував своїх вихованців: «Щоб я не чув таких розмов: навіщо мені школа, я й так учений». Проводив зразкові уроки, часто відвідував уроки інших учителів, вивчав передовий педагогічний досвід.

Педагогічна система А.С. Макаренка – це складна сукупність ідей і практичних рішень, основними з яких є:

- суть виховання як суспільного явища;
- єдність виховання і життя;
- мета виховання як розгорнута програма формування людської особистості;
- колектив як метод виховання;
- взаємовідносини колективу й особистості;
- самоуправління в колективі;
- виховання свідомої дисципліни;
- зв'язок навчання з продуктивною працею;
- праця як постійний компонент системи виховання;
- залучення вихованців у різноманітні життєві сфери, виховання господаря життя;
- традиції, їх виховна роль;
- педагогічний колектив і його центр;
- всебічний розвиток особистості;
- роль сім'ї у вихованні дітей.

На думку А.С. Макаренка, педагогіка є найбільш діалектичною, рухливою, дуже складною і різноманітною наукою. Основними характеристиками макаренківської педагогіки є діалектичне розрізнення методики навчання й методики виховання, єдність вивчення дитини та її виховання, єдність виховання дітей і організація їхнього життя, поєднання вивчення основ наук з продуктивною працею учнів, науково організована система всіх впливів, посилення уваги до дитячого колективу. Психологія має бути не основою педагогіки, а продовженням її у процесі реалізації педагогічних закономірностей.

Мету виховання А.С. Макаренко розумів як програму особистості, програму людського характеру («Методи виховання»). На його думку, у виховному процесі має бути загальна програма виховання й індивідуальна коректива до неї, залежно від особистості конкретного учня. Розвиток індивідуальності А.С. Макаренко пов'язував не тільки зі здібностями людини, але і з темпераментом, і з рисами характеру. Із цього приводу А.С. Макаренко зауважував, що мета індивідуального виховання полягає у визначенні перспектив розвитку здібностей людини, формуванні її характеру. Навчально-виховний процес має на меті формування високої дисципліни і виконавчої чіткості у вихованців.

А.С. Макаренко вважав, що хороших людей можуть виховати лише щасливі батьки. Якщо до шести років дитина виховувалася правильно і в ній закладені певні звички активності й гальмування, то на таку дитину ніхто не вплине погано. Дуже шкідливо впливають на дітей сварки і роздратованість у сім'ї – ознака розпущеності, відсутності дисципліни, недоліків у світогляді. Повинна бути не лише чітка мета виховання, а й продумана деталізована програма виховання.

Знання теорії та практики колективного виховання є особливо важливим для педагогів у здійсненні їхньої діяльності.

Аналізуючи усе, варто наголосити, що історія вітчизняної педагогіки, починаючи з 40-х років, у своєму поступальному русі відчуває благотворний вплив педагогічних поглядів А.С. Макаренка – яскравого представника педагогічної науки.

Окремі праці:

«Педагогічна поема»

«Прапори на баштах»

«Книга для батьків»

**ОСВІТЯНИ СУМЩИНИ, НАГОРОДЖЕНІ НАГРУДНИМ ЗНАКОМ
«А.С. МАКАРЕНКО»**

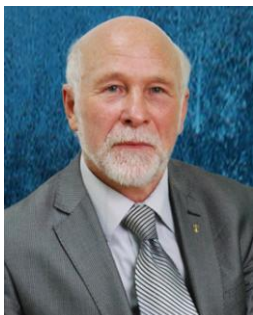
Дісковський Віктор Іванович, директор Кролевецької середньої школи № 1, заслужений працівник освіти України.

Постанова колегії Міністерства освіти УРСР від 31.03.1982 р.

Столбін Олексій Петрович, член Спілки письменників.

Постанова колегії Міністерства освіти УРСР від 27.10.1982 р. Посвідчення № 2202 від 27.10.1982 р.

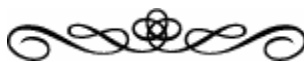
Вашуленко Микола Самійлович, завідувач лабораторії початкової освіти науково-дослідницького інституту педагогіки УРСР, доктор педагогічних наук, професор.

Постанова колегії Міністерства освіти УРСР від 07.09.1983 р. Посвідчення від 07.09.1983. № 2364.

Якименко Ніна Іванівна, директор Миколаївської загальноосвітньої школи I-III ступенів Сумського району.

Постанова колегії Міністерства освіти УРСР від 28.09.1984 р.

Пирлик Ніна Михайлівна, учитель української мови та літератури Кролевецької середньої школи № 3.

Постанова колегії Міністерства освіти УРСР від 23.09.1987 р. Посвідчення № 3114 від 23.09.1987 р.

Лазарєв Микола Остапович, завідувач кафедри педагогіки Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України.

Постанова колегії Міністерства народної освіти УРСР від 23.02.1988 р. Посвідчення № 3312 від 23.02.1988 р.

Лунін Павло Михайлович, директор Лебединського педагогічного училища імені А.С. Макаренка, заслужений вчитель УРСР.

Постанова колегії Міністерства народної освіти УРСР від 23.02.1988 р.

Чайченко Надія Натанівна, завідувач кафедри хімії Сумського державного педагогічного інституту імені А.С. Макаренка, доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України.

Постанова колегії Міністерства народної освіти УРСР від 17.05.1988 р.

Ісаєнко Микола Кузьмич, начальник Кролевецького районного відділу народної освіти.

Постанова колегії Міністерства народної освіти УРСР від 17.05.1988 р.

Лебедєва Ольга Луківна, викладач Недригайлівського вищого професійного училища.

Постанова колегії Міністерства народної освіти УРСР від 25.09.1990 р. Посвідчення № 3774 від 25.09.1990 р.

Собко Валентина Олексіївна, старший викладач Глухівського державного педагогічного інституту імені С.М. Сергєєва-Ценського, кандидат педагогічних наук, доцент.

Постанова колегії Міністерства народної освіти УРСР від 12.09.1991 р. Посвідчення № 3946 від 12.09.1991 р.

Пайманов Юрій Семенович, учитель образотворчого мистецтва Сумської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 23 м. Суми, заслужений вчитель України.

Постанова колегії Міністерства народної освіти УРСР від 1991 р.

Мендель Костянтин Платонович, перший заступник начальника Сумського обласного управління народної освіти.

Постанова колегії Міністерства освіти УРСР від 05.03.1992 р. Посвідчення № 4074 від 05.03.1992.

Іваній Володимир Степанович, завідувач кафедри фізики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат технічних наук, професор, заслужений працівник освіти України.

Посвідчення від 10.05.2005 р. № 41.

Мандрико Тамара Василівна, викладач шкільної педагогіки та психології Лебединського педагогічного училища імені А.С. Макаренка.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.11.2005 р. № 1231-к.

Малимоненко Михайло Іванович, голова Сумського обкому Профспілки працівників освіти і науки.

Посвідчення № 99, грудень 2005 р.

Лобач Єлизавета Володимирівна, заступник директора з виховної роботи вищого професійного училища № 14 м. Ромни.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.04.2006р. № 307-к.

Гончаров Василь Іванович, директор Зноб-Новгородського професійного аграрного ліцею.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.08.2006 р. № 967-к.

Гречаніченко Тетяна Михайлівна, заступник директора з навчально-методичної роботи Сумського професійного ліцею будівництва та автотранспорту.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.08.2006 р. № 976-к.

Жук Антоніна Іванівна, майстер виробничого навчання Шосткинського вищого професійного училища.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.08.2006 р. № 967-к.

Фомакін Леонід Борисович, директор Путивльського педагогічного коледжу імені С.В. Руднева.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.08.2006 р. № 967-к.

Осінній Олександр Сергійович, директор Недригайлівського вищого професійного училища.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 05.03.2007 р. № 193-к.

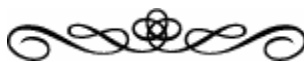
Коваленко Сергій Петрович, директор Роменського вищого професійного училища.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.08.2007 р. № 806-к.

Штика Юрій Михайлович, директор міжрегіонального центру професійно-технічної освіти інноваційних технологій м. Суми.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.08.2007 р. № 806-к.

Бура Алла Миколаївна, учитель історії Конотопської спеціальної середньої загальноосвітньої школи-інтернату № 2 для слабозорих дітей.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2007 р. № 820-к.

Романченко Олександр Іванович, заступник директора з навчально-виробничої роботи Шосткинського вищого професійного училища.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.08.2007 р. № 820-к.

Нагорна Людмила Вікторівна, викладач математики державного професійно-технічного навчального закладу «Білопільський професійний ліцей залізничного транспорту».

Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.10.2007 р. № 1141-к.

Шабаль Олександр Сергійович, директор Хотінського професійного аграрного ліцею.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 03.10.2007 р. № 1141-к.

Уколова Наталія Василівна, заступник директора з навчально-методичної роботи міжрегіонального центру професійно-технічної освіти інноваційних технологій м. Суми.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.11.2007 р. № 1309-к.

Власенко Віталій Федорович, доцент кафедри математики Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат фізико-математичних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.01.2008 р. № 70-к.

Левченко Людмила Степанівна, доцент кафедри педагогічної школи та педагогічного менеджменту Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат педагогічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.01.2008 р. № 70-к.

Михайличенко Олег Володимирович, декан історичного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, доктор педагогічних наук, професор.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.01.2008 р. №70-к.

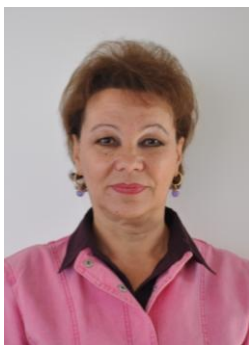
Матлахов Іван Михайлович, начальник відділу освіти Краснопільської районної державної адміністрації.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.05.2008 р. № 506-к.

Ігнатова Олена Петрівна, заступник директора з навчальної роботи Путивльського педагогічного коледжу імені С.В. Руднева.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2008 р. № 983-к.

Магальяс Ольга Миколаївна, заступник директора з гуманітарної освіти та виховання Лебединського педагогічного училища імені А.С. Макаренка.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 26.08.2009 р. № 803-к

Зайцева Ольга Миколаївна, доцент Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, кандидат педагогічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2009 р. № 1187-к.

Шаповал Любов Вікторівна, заступник директора з навчально-виховної роботи Сумського палацу дітей та юнацтва.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.02.2010 р. № 47-к.

Богуш Валентина Казимирівна, заступник директора з навчальної роботи Сумського технікуму харчової промисловості національного університету харчових технологій.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.08.2011 р. № 373-к.

Нагрудний знак «Петро Могила» — заохочувальна відзнака Міністерства освіти і науки України.

Відзнаку названо іменем українського освітнього діяча Петра Могили.

Має третій (найвищий) ступінь серед відзнак, запроваджених міністерством.

ПЕТРО МОГИЛА

Біографічні відомості

Петро Могила був вихідцем з давнього молдавського боярського роду. Народився 21 грудня 1596 року в сім'ї валаського і молдавського господаря Симеона Могили та семигородської княжни Маргарет. У 1607 році, внаслідок боротьби за владу, батько хлопця загинув. Після смерті Симеона Могили та після захоплення в 1612 році Кантемиром Мурзою молдавсько-валахійських володінь, княжна Маргарет, разом з сином, покинули Молдавію та переїхали на українські землі Речі Посполитої, де їх прийняли родичі – князі Стефан Потоцький, Самуїл Корецький та Михайло Вишневецький.

Початкову освіту Петро Могила здобув у Львівській братській школі, організованій у 1586 році для захисту та збереження православної віри. Родина Могили дотримувалася православ'я і мала тісні зв'язки з Львівським братством, постійно допомагаючи коштами та послугами у будівництві. Львів був неподалік від тодішніх молдавсько-валахійських володінь і Львівське братство, відчуваючи потребу в коштах, часто зверталося до одновірних молдавських господарів з проханнями про матеріальну допомогу.

Подальшу освіту Петро Могила здобував у європейських університетах. Спочатку він здобув освіту в Польській академії в Замості, а згодом вчився у різних навчальних закладах Голландії та в Парижі. Петро Могила вільно володів грецькою та латинською мовами, досить швидко опанував богословську науку. Після повернення до Речі Посполитої пішов на військову службу, брав участь у Цецорській битві 1620 р. та у переможній Хотинській битві 1621 року проти мусульманських завоюників.

Помер Петро Могила 1 (11 січня) 1647 року, коли йому виповнилося лише п'ятдесят. На посаді митрополита він прослужив всього чотирнадцять років.

З (19) березня 1647 року тіло покійного, згідно з його волею, було перенесено й покладено у Великій церкві Києво-Печерської лаври.

За кілька днів до смерті первосвятитель склав духовний заповіт, оголошуючи Києво-Братську колеґію першою спадкоємицею свого майна.

Йй він заповів 81 тис. злотих, все своє нерухоме майно, коштовності та бібліотеку. На той час Петро Могила мав одну з найбагатших бібліотек. У ній були твори Сенеки, Горація, Цезаря, Цицерона, Макіавеллі, трактати Авіценни та ін. Поряд з богословською літературою сусідували польські хроніки, руські літописи, документальні збірники, хронографи. До його бібліотеки також увійшли книги, які свого часу заповів Могилі Іова Борецький.

У 1996 році Петро Могила став першим, кого канонізували у святі Українські Православні церкви усіх конфесій. Взагалі ж Петро Могила канонізований усіма 15-ма автокефальними церквами Вселенської Церкви.

Видавнича діяльність

Петро Могила докладав усіх зусиль, щоб за час його архімандритства Києво-Печерська друкарня посіла визначне місце як серед інших друкарень України та Білорусі, так і в суспільному житті загалом. За п'ять з половиною років його настоятельства з лаврської друкарні вийшло 15 назв видань. Серед них були і книги самого Петра Могили. Окрім цього у власноручних записах Могили зберігся ряд канонів і церковних піснопінь, що частково увійшли до майбутніх лаврських видань. Ці невеликі твори, написані церковно-слов'янською мовою, свідчать про неабиякий літературний хист Петра Могили.

Просвітницька діяльність

Петро Могила присвятив значну частину свого життя розвитку православного шкільництва та освіти в Україні. Петро Могила, перебуваючи на посаді архімандрита, згуртовував довкола себе освічених людей.

Восени 1631 року на території Києво-Печерської лаври він відкрив першу школу. Викладання у Лаврській школі проводилося латинською та польською мовами, і створювалася вона за зразком провідних шкіл того часу – єзуїтських колегій. Всього в ній навчалося понад сто учнів. Петро Могила добре усвідомлював значення освіти в розвитку суспільства і прагнув заснувати в Києві такі школи, які відповідали б потребам часу і ні в чому не поступалися б подібним європейським навчальним закладам.

Ще задовго до відкриття школи, турбуючись про досвідчених викладачів, Петро Могила добирав здібних молодих людей і за свої кошти відправляв їх за кордон на навчання.

З іменем Петра Могили пов'язане розгортання православної системи вищої та середньої освіти в Україні.

Літературна спадщина

Петро Могила залишив майже 20 творів церковно-теологічного, полемічного, просвітницького, філософського та моралізаторського характеру. Він автор книг «Євангеліє» (1616 р.), «Анфологійон» (1636 р.), «Ефхологійон» (1646 р.) та ін.

ОСВІТЯНИ СУМЩИНИ, НАГОРОДЖЕНІ НАГРУДНИМ ЗНАКОМ «ПЕТРО МОГИЛА»

Курок Олександр Іванович, ректор Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, доктор історичних наук, професор.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 30.06.2005 р. № 662-к.

Грובה Вікторія Павлівна, заступник начальника Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.12.2005 р. № 43-к.

Брюховецький Іван Миколайович, радник ректора Сумського національного аграрного університету, кандидат економічних наук, професор, заслужений працівник народної освіти України.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.04.2006 р. № 329-к.

Цикін Веніамін Олександрович, завідувач кафедри філософії та соціології Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, доктор філософських наук, професор, заслужений працівник освіти України.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.05.2006 р. № 263

Сало Іван Васильович, завідувач кафедри банківської справи Державного вищого навчального закладу «Українська академія банківської справи Національного банку України», доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.05.2006 р. № 424-к.

Сікора Віталій Зіновійович, завідувач кафедри анатомії людини медичного інституту Сумського державного університету, доктор медичних наук, професор. Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.05.2006 р. № 482-к.

Михайлова Любов Іванівна, завідувач кафедри менеджменту ЗЕД та євроінтеграції Сумського національного аграрного університету, доктор економічних наук, професор, заслужений працівник освіти України. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2007 р. № 453-к.

Поліщук Валерій Миколайович, професор, завідувач кафедри Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, кандидат психологічних наук. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2007 р. № 453-к.

Бугасенко Валерій Васильович, проректор з наукової роботи Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат хімічних наук, доцент. Наказ Міністерства освіти і науки України від 2007 р № 867-к.

Рудь Ніна Андріївна, директор Роменського коледжу Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», заслужений працівник освіти України. Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.09.2007 р. № 933-к.

Залога Вільям Олександрович, завідувач кафедри технології машинобудування, верстатів та інструментів Сумського державного університету, доктор технічних наук, професор.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.09.2007 р. № 937-к.

Спіфанов Анатолій Олександрович, ректор Державного вищого навчального закладу «Українська академія банківської справи Національного банку України», доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2008 р. № 465-к.

Тарасова Тетяна Борисівна, завідувач кафедри психології Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат психологічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2008 р. № 465-к.

Корогод Галина Іванівна, професор кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського Національного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2008 р. № 146-к.

Козлова Олена Григорівна, завідувач кафедри педагогіки вищої школи та педагогічного менеджменту Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат педагогічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.08.2008 р. № 925.

Лиман Федір Миколайович, ректор Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, доктор фізико-математичних наук, професор, заслужений працівник освіти України.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.10.2008 р. №1191-к.

Каліш Валентина Антонівна, доцент Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, кандидат педагогічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 22.01.2009 р. № 80-к.

Коваленко Ігор Миколайович, декан агрономічного факультету Сумського національного аграрного університету, кандидат біологічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.05.2009 р. № 290-к.

Кузнецова Галина Петрівна, доцент Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, кандидат педагогічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.05.2009 р. № 290-к.

Поліщук Світлана Анатоліївна, доцент Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.05.2009 р. № 290-к.

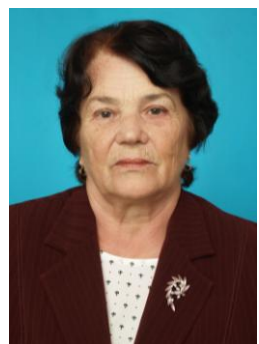
Ткаченко Олена Григорівна, завідувач кафедри журналістики та філології Сумського державного університету, доктор філологічних наук, професор.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.05.2009 р. № 290-к.

Воїтельєва Галина Олександрівна, доцент Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, кандидат педагогічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 05.10.2009 р. № 934-к.

Ковальчук Галина Василівна, професор, завідувач кафедри Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, кандидат педагогічних наук.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 05.10.2009 р. № 934-к.

Слінченко Лариса Володимирівна, проректор з науково-педагогічної роботи Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, кандидат політичних наук.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 05.10.2009 р. № 934-к.

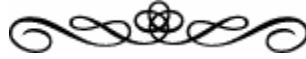
Собко Валентина Олексіївна, доцент Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, кандидат педагогічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 05.10.2009 р. № 934-к.

Панченко Світлана Миколаївна, декан факультету підвищення кваліфікації Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат психологічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.05.2009 р. № 293-к.

Литвин Ольга Миколаївна, доцент Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, кандидат педагогічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2009 р. № 1187-к.

Перлик Вікторія Володимирівна, старший викладач кафедри державного управління та педагогічного менеджменту Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2009 р. № 1155-к.

Лазарєв Микола Остапович, завідувач кафедри педагогічної творчості та освітніх технологій Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат педагогічних наук, професор, заслужений працівник освіти України.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.02.2010.р. № 91-к.

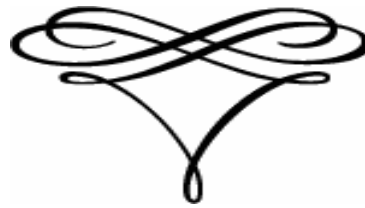
Швачко Світлана Олексіївна, завідувач кафедри теорії та практики перекладу Сумського державного університету, доктор філологічних наук, професор.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.05.2010 р. № 160-к.

Кравцова Тетяна Миколаївна, професор кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.09.2010 р. № 415-к.

ЗАХАРЕНКО ОЛЕКСАНДР АНТОНОВИЧ

Біографічні відомості

Олександр Антонович Захаренко народився 2 лютого 1937 р. у м. Кам'янка Кам'янського району Черкаської області в сім'ї службовця. Після закінчення фізико-математичного факультету Черкаського педагогічного інституту (1959 р.) працював за призначенням у с. Сахнівка Корсунь-Шевченківського району Черкаської області. Відтоді його доля до кінця життя була пов'язана з цим невеличким «неперспективним» селом, яке мало статус бригади колгоспу «Маяк». Тут, у Сахнівській восьмирічній школі Олександр Антонович працював учителем математики і фізики до 1966 р. Молодий педагог активно шукав шляхи удосконалення навчального процесу, замислювався над новими підходами до організації виховного процесу в школі.

У 1966 р. О.А. Захаренка призначено директором Сахнівської середньої школи, на цій посаді він працював 35 років. Тут він «вирос» від звичайного директора школи до відомого не лише в Україні, а й за її межами новатора, першопроходця, знаного педагогічного мислителя, творця авторської школи, який збагатив теорію й практику виховання школярів оригінальними підходами, методами здійснення виховного процесу. На посаду директора школи Олександр Антонович прийшов уже досвідченим педагогом, маючи за плечима семирічний досвід вчителювання, під час якого сформувався як педагог, людина, громадянин.

Розпочав молодий директор зі втілення своєї ідеї – створення навчально-спортивного комплексу з навчальними, ігровими, спальними кімнатами для учнів 1-4 класів, танцювальним залом, музичним салоном і двома басейнами: літнім і зимовим. Працювали всі: вчителі, діти й батьки – вся громада, ця робота тривала 10 років (1973 – 1983 рр.). Потім взялися за спорудження культурно-музейного центру (обсерваторія, планетарій, демонстраційний і виставковий зали), закладення дендропарку.

Згодом директора охопила ідея створення музею села з художньо-меморіальним ансамблем «Криниця совісті» – у пам'ять односельцям – жертвам голодомору 1932 – 1933 рр. з іменами 1200 загиблих (1990 р.), обладнання місцевої радіо- і телемережі; підготовка й проведення щоденних передач з життя школи й села; випуск шкільної багатотиражної газети «Дівочі гори». Багаторічна дослідницько-пошукова робота та збір матеріалів до чотири томної «Енциклопедії шкільного роду» стали своєрідним літописом історії села, у тому числі життя школи за останні півстоліття.

Створення цих осередків дитячої діяльності відбувалося силами учительського та учнівського колективів, батьків, жителів села, місцевого колгоспу – методом народної толоки.

Девізом Сахнівської школи є слова її директора: «Поспішаймо робити добро. Духовне добро. Воно стократ цінніше від матеріального». На фасаді школи зображено п'ять основних гасел навчально-виховного процесу, а саме:

- «Школа – колиска твоєї щасливої долі»;
- «Хай завжди буде мама»;
- «Без праці хліб не родить, не квітнуть троянди»;
- «Людина без захоплення – пуста людина»;
- «Вибрати не можна тільки Батьківщину».

Самобутній педагогічний талант Олександра Антоновича поступово розкривався у створеному за його ініціативи навчально-виховному комплексі з усіма умовами для навчання, виховання й розвитку дітей. Система роботи Сахнівської школи ґрунтувалась на урахуванні психологічних, фізіологічних та культурних особливостей розвитку дітей, їх практичному запровадженні в навчально-виховній роботі школи. Через такий комплексний і системний підхід Олександр Антонович Захаренко обґрунтував методологічні засади своєї «педагогіки конкретної мети». Кредо Сахнівської школи не потребує додаткового тлумачення, а конкретизує увагу вчителя на досягненні всією системою створених у школі форм, засобів і методів висунутої, обґрунтованої й конкретизованої мети для кожного учасника педагогічного процесу в певний період діяльності.

О.А. Захаренко був одним із зачинателів педагогіки співробітництва – наряду в радянській педагогіці, що виник у 80-х роках ХХ ст. Педагогіка співробітництва – система форм, методів і прийомів у навчально-виховному процесі, які спираються на принципи гуманізму та творчого підходу до розвитку особистості – дитини. Саме такий підхід характерний для педагогіки Олександра Антоновича. Як й інші педагоги-новатори, він висував, обґрунтовував і впроваджував у практику ідеї творчої взаємодії вчителя і учня; навчання без примусу; ідею досягнення поставленої мети; індивідуального й колективного підходів до діяльності учнів; творчого самоврядування; особистісного підходу до виховання; співпраці вчителів з батьками, громадськістю тощо.

Олександр Антонович Захаренко є одним із яскравих представників інноваційної освітньої практики. Його концепція авторської школи передбачає:

1. Спрямування навчально-виховного процесу на поглиблення знань учнів та отримання потрібної й цікавої інформації, яку мають доносити до учнів вчителі.
2. Ретельно турбуватись про здоров'я дітей, їх фізичну витривалість.
3. Не втрачати надбання історії. Вивчати традиції й звичаї народу, що прийшли до нас із сивої давнини.
4. Виховувати у дітей патріотичні почуття й гордість за родину, однокласників, односельчан, село, Батьківщину.
5. Обов'язковим предметом школи має бути «Материнство» або «Материнська школа» не лише для учнів, а й для тих жителів села, які збираються стати батьками.
6. Головна вимога школи – якісні й системні знання учнів, участь їх в олімпіадах, конкурсах від шкільного до державного рівня.

7. Випускники школи у своїх знаннях не повинні відрізнятися від учнів престижних закладів.

8. Авторська школа ставить своїм завданням навчити дітей бачити красу світу і берегти її.

Життя Олександра Антоновича проходило в щоденних турботах про школу, дітей, учителів, батьків. За радянських часів ім'я директора Сахнівської школи стало відомим усьому Радянському Союзу. На початку 1980-х років пройшла годинна зустріч в Останкіно з О.А. Захаренком у передачі «Сільський час». Відтоді авторська школа в с. Сахнівка стала відомою не лише в Україні, а й за її межами.

У листопаді 1992 р. створюється Академія педагогічних наук України і Олександра Антоновича було призначено її академіком-засновником. Сільський директор багато й плідно працював у складі Відділення дидактики, методик та інформаційних технологій АПН України. Кожен його виступ на загальних зборах Академії ніс нові, оригінальні ідеї та пропозиції.

Поряд з роботою в школі Олександр Антонович зустрічався зі своїми виборцями (як депутат Верховної Ради СРСР), брав активну участь у комісії з реформи школи, засіданнях Дитячого фонду, виступав на різних конференціях, семінарах, зустрічах з молодими вчителями, директорами шкіл, виконував доручення члена Центральної ревізійної комісії, бував за кордоном у складі парламентської делегації у США, ФРН – як керівник громадської організації «Педагоги за мир». Брав участь у кількох міжнародних форумах з питань навчально-виховного процесу в сучасних умовах. Серед громадських справ, якими він опікувався, особливе місце посідало його керівництво Творчою спілкою вчителів, створеною у 1992 р.

Помер Олександр Антонович Захаренко 30 квітня 2002 р.

Творча спадщина, відзнаки

Ім'я цього талановитого вченого, організатора народної освіти, одного з засновників Академії педагогічних наук України відоме педагогічній громадськості далеко за межами України. Подвижницька праця, багатогранна громадська діяльність самотнього вчителя, «скульптора дитячих душ», директора школи мають велике значення для розвитку педагогічної науки і практики.

У 2002 р., вже після смерті педагога, Сахнівській школі було надано статус «Авторської школи О.А. Захаренка». Його ім'ям названо вулиці в рідній Сахнівці та м. Корсунь-Шевченківський.

Популяризації педагогічної спадщини народного вчителя, видатного педагога сприяли перші Всеукраїнські педагогічні читання «Школа О.А. Захаренка як модель сучасної сільської школи» (6 травня 2003 р.).

За чотиритомне видання «Енциклопедія шкільного роду» про громаду села Сахнівка О.А. Захаренка визнано найкращим освітянином України 2001 року, лауреатом відзнаки «Засвіти вогонь».

За час трудової діяльності він обирався депутатом різних рівнів від сільської Ради до Верховної Ради СРСР (1986 – 1991 рр.).

Нагороджений орденом Знак Пошани (1971 р.), має почесні звання: «Заслужений учитель УРСР» (1974 р.), «Народний учитель СРСР» (1983 р.).

З 1989 р. обирався членом-кореспондентом Академії педагогічних наук СРСР.

ОСВІТЯНИ СУМЩИНИ, НАГОРОДЖЕНІ НАГРУДНИМ ЗНАКОМ «А.О. ЗАХАРЕНКО»

Коляда Олександр Вікторович, учитель фізики та інформатики Малопавлівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Охтирської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.07.2010 р. № 298-к.

Ляпкіна Надія Павлівна, учитель світової літератури Садівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Сумської районної ради.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.07.2010 р. № 298-к.

Харламов Юрій Іванович, головний спеціаліст відділу дошкільної, загальної, середньої та позашкільної освіти управління освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.07.2010 р. № 298-к.

Нагрудний знак «І.Г. Ткаченко» – заохочувальна відомча відзнака Міністерства освіти і науки України.

Відзнаку названо на честь українського педагога, Героя Соціалістичної Праці Івана Ткаченка.

Має третій (найвищий) ступінь серед відзнак, запроваджених Міністерством.

ТКАЧЕНКО ІВАН ГУРОВИЧ

Біографічні відомості

Іван Гурович Ткаченко народився 5 лютого 1919 року в селі Цибулеве, нині Знам'янського району Кіровоградської області. З 1933 року навчався на робітничому факультеті Кіровоградського педагогічного інституту. Педагогічну діяльність розпочав 1936 року. У період Другої світової війни був членом підпільно-диверсійної групи ім. Богдана Хмельницького. У 1944 – 1982 роках працював директором Богданівської середньої школи імені Леніна. У 1944 р. Іван Гурович був призначений директором Богданівської школи й очолював її впродовж майже 40 років. У цій сільській школі панувала висока культура педагогічного управління й самоуправління, глибока наукова думка, плідно функціонували навчальні лабораторії й різнопрофільні майстерні, навчально-дослідні ділянки, теплиці, сад, діяли учнівські виробничі бригади, наукові товариства, різноманітні технічні гуртки. У повсякденному житті, будучи вчителем і директором, він завжди вважав головним у своїй діяльності людяне ставлення до дітей і дорослих. Гуманне суспільство зможуть побудувати лише гуманні, добрі, мудрі люди, а виховати таких людей – тільки розумні вчителі, які не лише приймають ідеї гуманної педагогіки, а й володіють її інструментарієм. Педагогічну діяльність учителя він розглядав як специфічний процес, що складається із певних елементів, взаємопов'язаних у своєрідне структурне ціле; систему психологічних і педагогічних дій, які характеризують особистість учителя, його ідейну зрілість, чітко виявлене професійне спрямування, знання основ наук, знання психології, володіння педагогічною майстерністю.

Видатний педагог, ініціатор і організатор інноваційних підходів у навчанні й вихованні школярів, Іван Ткаченко залишив глибокий слід у педагогічній теорії й практиці України другої половини ХХ ст. Невтомна праця талановитого педагога й керівника педагогічного колективу Богданівської середньої школи № 1 Знам'янського району Кіровоградської області була пошанована за життя. Іван Гурович Ткаченко – Герой Соціалістичної Праці, був депутатом і членом Президії Верховної Ради Української РСР, науковим кореспондентом і завідувачем експериментальної лабораторії Науково-дослідного інституту

педагогіки України, делегатом учительських з'їздів. З-під його пера вийшло 8 книг та понад 200 статей. Він залишив по собі грандіозну епістолярну спадщину, яка чекає свого дослідника.

Підготувати педагога, вважав Іван Гурович, – це сформувати в нього систему знань та якостей особистості, які потрібні для виконання різноманітних функцій професійної педагогічної діяльності. Інтегративним показником досягнення таких якостей є особистісна самореалізація вчителя. Саме вона забезпечує інтенсивне соціально-професійне функціонування педагогічного процесу.

З особливою увагою ставився директор школи до досвідчених педагогів, називаючи їх «золотим фондом» колективу. Найдосвідченіших учителів залучав до науково-педагогічних досліджень, сприяв тому, щоб школа для них була творчою лабораторією.

До його школи линули за досвідом колеги з тодішнього Союзу та із-за кордону. А повчитися було чому. При Богданівській школі діяла справжня наукова лабораторія з конкретних предметних методик, школа керівних кадрів, якою Іван Гурович керував упродовж двох десятиліть і виховав цілу плеяду творчих учителів та талановитих керівників освітянської ниви.

Як директор школи, Іван Ткаченко багато уваги приділяв вихованню організаторських здібностей у своїх учнів. Робив він це надзвичайно тактовно, так уміло спрямовуючи їхню діяльність, що учням здавалося: те чи інше рішення вони знайшли самостійно. 1970 року був керівником школи передового досвіду директорів шкіл Кіровоградської області. Він один із перших ініціаторів організації учнівських навчально-виробничих бригад і комсомольсько-молодіжних таборів. Управлінські кроки Івана Гуровича були завжди виваженими і вмотивованими. Він завжди прагнув до логічного завершення малих і великих справ.

Справді новаторським є внесок І.Г. Ткаченка в розробку актуальних проблем управління школою. Мету управлінської діяльності він вбачав у цілеспрямованому вихованні учителя-дослідника. Іван Гурович не тільки висловив ідею про створення на базі опорних шкіл науково-практичних лабораторій на громадських засадах для здійснення досліджень у галузі дидактики, а й на конкретному досвіді своєї школи він упроваджував у практику досягнення психологічної і педагогічної науки. Це є надзвичайно значущим та актуальним для сучасної української школи.

Маючи надзвичайно великий талант творчого вчителя-практика, вихователя вихователів, він проявив себе і як багатогранний талановитий учений у галузі педагогіки й психології.

Аналіз творчої спадщини Івана Гуровича дає підстави для висновку про наявність у ній цілісної педагогічної системи.

З 1982 року до останніх днів свого життя Іван Ткаченко працював доцентом кафедри педагогіки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Не вживаючи поняття «продуктивне навчання», Іван Гурович у 50 - 70 рр. XX ст. практично розробив основи теорії та запровадив у практику продуктивне навчання, яке в Європі почало розвиватися лише в 90-х роках

минулого століття. Підтвердженням цьому є те, що навчально-виховний процес в Богданівській СШ №1 характеризувався:

по-перше, самостійною навчальною діяльністю учнів, пов'язаною з реальною працею в майстернях, на навчально-дослідній ділянці, в учнівській виробничій бригаді, орієнтованою на реальний, суспільно значимий кінцевий продукт;

по-друге, переосмислювалася роль педагога, він переставав бути посередником у передачі абстрактних знань, а ставав консультантом, «тренером», наставником, який підтримував учнів у досягненні органічного поєднання навчання з продуктивною працею.

Здійснювалося розширення освітнього простору, навчальна діяльність виходила за межі класу, учні здобували нові знання, які закріплювалися в процесі продуктивної праці в шкільних майстернях, на навчально-дослідних ділянках, у полі, на фермі тощо.

Організована навчально-продуктивна діяльність ефективно впливала на морально-ціннісні мотиви й поведінку як учнів, так і вчителів.

Співпраця орієнтувала їх на свободу творчості й самопізнання як основу продуктивного навчання, де на першому плані були інтереси особистості, її гармонійний розвиток і самореалізація.

І.Г. Ткаченко доводив теоретично й демонстрував на практиці, що трудова школа – це не школа ручної праці, а спільне створення всіма сукупного загального суспільно-корисного продукту, рівність усіх у діяльності. Навчання в його школі мало характер двостороннього процесу. З одного боку воно спрямовувалося від практики – до абстракції, від досвіду – до поняття, а з іншого – навпаки здійснювалася інтеграція теорії й практики, що, за образом висловом Івана Гуровича, приводило до того, коли практика перестає бути сліпою, а теорія – безкорисною.

Тему дитячої праці, виховного її потенціалу він зробив головною у всій своїй науковій і практичній діяльності. Проблемам трудового навчання й виховання учнів присвячена кандидатська дисертація Івана Гуровича. Він у науково-педагогічному дослідженні визначив стратегію й тактику впровадження суспільно корисної, продуктивної праці в повсякденне життя та навчально-виховний процес школи.

До суспільно корисної, продуктивної праці Іван Гурович ставився як до могутнього вихователя. У його діяльності вона постає серцевиною гармонійного розвитку особистості, тому що саме в праці людина утверджує себе як громадянин, який долучається до сфери суспільного життя. Він вважав, що праця лише тоді стає виховною силою, коли збагачує інтелектуальне життя, сповнює багатогранним змістом розумові інтереси, перетворюється в органічну потребу. Виконуючи різні види трудової діяльності, школярі поєднують працю рук і розуму, зусилля м'язів і думки, розвивають винахідливість, кмітливість, творчу ініціативу.

Використовуючи численні чинники й приклади з життя школи, практики, він теоретично обґрунтував зв'язок трудового виховання з моральним, естетичним та фізичним розвитком молоді, показав роль праці у формуванні особистості, у вихованні в учнів любові до людей праці, постійно наголошуючи на тому, що трудова активність школярів відкриває широкі перспективи для

подальшого розумового розвитку та трудового становлення молоді особистості.

Адже від того, яким буде погляд на працю у тих, хто вступає в життя, якими темпами просуватиметься вперед кожне нове покоління, порівняно з попередніми, у своєму моральному розвитку, залежить поступовий перехід до нового демократичного суспільства.

У контексті модернізаційних змін у національній системі освіти й виховання освітня діяльність і педагогічна спадщина І.Г. Ткаченка набувають особливого значення, адже він, як педагог-новатор, став творцем педагогічної системи, яка перебуває в органічній взаємодії з педагогічною системою В.О. Сухомлинського. Дитина в системі виховання, запровадженій у Богданівській школі, передусім, – об'єкт любові та піклування, об'єкт виховання. У цій системі зовнішній педагогічний вплив на дитину організовувався таким чином, щоб пробуджувати внутрішні сили, стимулювати прагнення до саморозвитку, створюючи для цього умови та можливості. Дитина протягом усього процесу становлення як особистості, зокрема навчання в середній школі, виступає як Творець. Спочатку – це творець власних уявлень про навколишній світ, чого він досягає самостійним пізнанням оточуючої дійсності в процесі спостережень, власного осмислення сприйнятого й вироблення своєї оцінки баченого та почутого. У процесі навчання – дитина – творець, здобувач знань, володар і розпорядник знаннями. Вона виробляє власний світогляд, бачення своєї ролі в суспільстві, бере посильну участь у суспільному виробництві, формує плани на майбутнє. Цілком закономірно, що весь цей шлях участі дитини в педагогічному процесі викликає потребу в самореалізації та самовихованні.

Надзвичайно актуальними в сучасних умовах розвитку нашої держави є погляди педагога на проблеми й перспективи сільської школи. Стратегічне завдання цієї школи І.Г. Ткаченко вбачав у вихованні високоосвіченого, всебічно розвинутого громадянина й молодого господаря нашої держави, спроможного у своїй практичній діяльності використовувати найновіші досягнення науки і техніки, ефективно працювати в умовах науково-технічного прогресу у сфері сільськогосподарського виробництва.

Він написав понад 30 наукових праць, присвячених запровадженню різних аспектів педагогічної спадщини відомого земляка й колеги В.О. Сухомлинського.

Думки й погляди Василя Олександровича та Івана Гуровича дуже збігалися. Про це сам Іван Гурович писав так: «Думки наші щодо навчання і виховання підростаючого покоління дуже збігалися, і тому, читаючи його працю «Серце віддаю дітям», яка так високо оцінена нині, я чую відгомін і своїх роздумів і суджень. У нашій школі книга Василя Олександровича, його педагогічна спадщина стала дороговказом для кожного вчителя, для всього колективу... Це висока оцінка не тільки його, а й нашої буденної і водночас звитяжної праці!».

У свою чергу багато теплих і хороших слів на адресу І.Г. Ткаченка сказано В.О. Сухомлинським. На сторінках його книг звучать сповнені поваги і високої оцінки діяльності богданівського директора слова: «Справді народний

учитель – людина, що вміє «глаголом жечь сердца людей»; справжній майстер педагогічного процесу, зразок для вчителів і класних керівників».

Отже, І.Г. Ткаченко, безперечно, заслуговує на звання відомого українського вченого-педагога другої половини ХХ ст. Його ідеї були й залишаються новими й прогресивними. Значну частку їх втілено в життя. Звертаючись до педагогічної спадщини Івана Гуровича, сучасні освітяни знайдуть чимало корисного у справі розробки і творчої реалізації концептуально-теоретичних і практичних проблем української школи початку нового століття та підвищення професійної майстерності.

Педагогічний доробок педагога і вченого висвітлено в монографічному дослідженні А.Б. Іванко «В.О. Сухомлинський, І.Г. Ткаченко: діалог самодостатніх педагогічних систем» та кандидатській дисертації О.В. Максимчук «Система трудового виховання в педагогічній спадщині І.Г. Ткаченка», десятках статей у наукових та періодичних виданнях.

Творчий науково-педагогічний доробок Івана Гуровича Ткаченка є для нас і сьогодні надійним дороговказом та потужним фундаментом освіти і педагогічної науки молодій незалежній Україні. Життя і діяльність Івана Гуровича Ткаченка – це блискучий приклад служіння українському народові.

З 1945 року – науковий кореспондент Науково-дослідного інституту педагогіки УРСР. 1960 року нагороджено орденом Леніна, а 1962 року присвоєно звання заслуженого вчителя Української РСР. 1971 року І.Г. Ткаченку присвоєно звання Героя Соціалістичної Праці з врученням ордена Леніна та медалі «Золота Зірка».

1973 року захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата педагогічних наук.

Нагороджено медалями «За трудову відзнаку», імені Надії Крупської, імені Антона Макаренка (1965 р.), бронзовою медаллю ВДНГ СРСР.

Обирався депутатом і членом Президії Верховної Ради Української РСР.

Помер 26 серпня 1994 року.

**ОСВІТЯНИ СУМЩИНИ, НАГОРОДЖЕНІ НАГРУДНИМ ЗНАКОМ
«І.Г. ТКАЧЕНКО»**

Куций Віктор Васильович, старший майстер виробничого навчання Шосткинського вищого професійного училища.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 09.02.2010 р. № 55-к.

Бондаренко Людмила Федорівна, заступник директора з виховної роботи Роменського коледжу Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.05.2012 р. № 172-к.

Нагрудний знак «За наукові досягнення» – заохочувальна відомча відзнака Міністерства освіти і науки України.

Має третій (найвищий) ступінь серед відзнак, запроваджених міністерством.

ОСВІТЯНИ СУМЩИНИ, НАГОРОДЖЕНІ НАГРУДНИМ ЗНАКОМ «ЗА НАУКОВІ ДОСЯГНЕННЯ»

Корогод Галина Іванівна, доцент кафедри теорії і історії держави і права Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.12.2005 р. № 43-к.

Куриленко Володимир Михайлович, доцент Глухівського державного педагогічного університету, кандидат філологічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 17.05.2006 р. № 341-к.

Фільштинський Леонід Аншелович, завідувач кафедри прикладної та обчислювальної математики Сумського державного університету, доктор фізико-математичних наук, професор.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2007 р. № 453-к.

Карінцев Іван Борисович, завідувач кафедри опору матеріалів та машинознавства Сумського державного університету, кандидат технічних наук, професор.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2007 р. № 465-к.

Курок Олександр Іванович, ректор Глухівського національного педагогічного університету, доктор історичних наук, професор, заслужений працівник освіти України.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.05.2008 р. № 465-к.

Бріжати Олександр Володимирович, проректор з науково-педагогічної роботи Глухівського державного педагогічного університету імені Олександра Довженка, кандидат педагогічних наук, доцент.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.05.2009 р. № 290-к.

Курок Віра Панасівна, професор, завідувач кафедри Глухівського державного педагогічного університету імені Олександра Довженка, кандидат педагогічних наук, заслужений працівник освіти України.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.05.2009 р. № 290-к.

Проценко Іван Юхимович, завідувач кафедри прикладної фізики Сумського державного університету, доктор фізико-математичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.05.2009 р. № 290-к.

Давиденко Галина Йосипівна, професор, завідувач кафедри Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, доктор педагогічних наук, професор.

Наказ Міністерства освіти і науки України від 05.10.2009 р. № 934-к.

Дрозденко Катерина Семенівна, доцент Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 13.05.2010 р. № 160-к.

Марцинковський Володимир Альбінovich, завідувач кафедри загальної механіки та динаміки машин Сумського державного університету, доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки.

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 13.05.2010 р. № 160-к.

НОРМАТИВНА БАЗА

- Закон України «Про освіту» від 23 травня 1991 р. № 1040-XII (зі змінами та доповненнями).
- Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII (зі змінами та доповненнями).
- Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.07.2007 р. № 605 «Про затвердження Положення про відомчі заохочувальні відзнаки Міністерства освіти і науки України», зареєстрован у Міністерстві юстиції України 6 серпня 2007 р. за № 899/14166

ПРАЦЕЮ ПОШАНОВАНІ

ДОВІДНИК

Комп'ютерний набір: М.Я. Ковальчук
Комп'ютерне редагування: Ю.Є. Крюк

Підписано до друку 31.05.2012 р. Формат 84x108/16.
Папір офісний. Друк цифровий. Ум. друк. арк. 2,63.
Тираж 100 прим.